

*Книгу видано за сприянням
сектору природних ресурсів,
туризму, рекреації та
зовнішніх зв'язків Косівської районної
державної адміністрації*

Соколюк О.Б., Соколюк М.В.

С 59 Дивокрай, де живе Миколай. Косів: — Писаний Камінь — 2008, 28 с.

Кожна українська родина з нетерпінням чекає на День святого Миколая. Мандрує небесний опікун світом і несе для всіх чемних і слухняних діток свої гостинці: іграшки, солодощі та звичайно ж книжки. Про Миколу Чудотворця написано чимало цікавих і повчальних літературних творів. До цієї книжки увійшли вірші та казки, схожі на житійні новели про традиції і побут гуцульського села. Дивокрай — це чарівне місце у Карпатах, яке облюбував для свого маєтку святий Миколай.

ББК 81.4УКР

© О.Б. Соколюк,
М.В. Соколюк, 2008
© О.І. Яремчук,
художнє оформлення, 2008
© «Писаний Камінь», 2008

Оксана І Мирослав Соколюки

Дивокрай, де живе Миколай

Казки-бувальщини та вірші

“Писаний Камінь”

Косів
2008

МИКОЛА ЧУДОТВОРЕЦЬ

Микола Чудотворець тихесенько ступає
На новий білосніжний килим.
До тих, хто його просить, у гості завітає,
І ми у це всі надзвичайно вірим.

Хто вірить в Миколая і добре серце має,
Того чекає нагорода.
Усіх скарбів небесних Святому чоловіку
Для щиросердних діточок не шкода.

Микола Чудотворець в оселі поспішає
Під подушки кладе дарунки,
Любові й віри в Бога усіх людей навчає
І вказує нам шлях до порятунку.

Го-сті за-ві-та-є-т-ми, це всі на-дзи-чай-но ві-рим, 2).

Бабусині казки

Чи доводилось вам чути історії про чудеса, що траплялися у ніч перед святом Миколая? Якщо ні, то ми це зараз надолужимо. І розпочнемо з бувальщин, які переповідала мені моя бабуся. У селі її звали Марійкою Шепіт, бо вона вміла «примовляти»: травами та молитвами втамовувати зубний біль, гоїти рани, знімати з дітей переляки і відводити погані думки. А ще бабуся любила збирати усілякі дивні історії. І в цьому їй не було рівних! Довгими зимовими вечорами, коли ми, онуки, з'їжджалися на різдвяні канікули, вона тішила нас своїми розповідями. Пам'ятаю досі теплий дух гуцульської хати, мерехтливий вогник в печі, що кидав на стелю химерні тіні і розбурхував мою уяву. Тихий бабусин голос ледь пересилував потріскування палаючих дров і завивання вітру під старою стріхою. Це незабутнє відчуття дитинства я проніс через усе своє життя разом з бабусиними казками, і тепер охоче дарую їх вам, мої любі друзі.

Чарівна музика

Давним-давно в одному карпатському селі жила родина: батько, мати і три сини – Соколи. Вони тяжко працювали, та все одно перебивалися з води на хліб. От чого справді було у них вдосталь, то це таланту до музики. Старший син грав на срібних цимбалах. Середній – уподобав собі скрипку, бо мав ніжну материнську вдачу. А найменший обрав сопілку, вірну супутницю вівчаря. Брати-музики були бажаними гостями на всіх сільських забавах. Під їх музику люди гуляли весілля і хрестили дітей, родичалися й храмували, співали пісень і танцювали біля ватри, забувши про свої біди та незгоди.

Та одного дня в селі сталося нещастя. Літня громовиця спалила бідну гуцульську хату, родинне гніздо братів-Соколів. Згоріли у вогні дзвінкі цимбали, ніжна скрипка і грайлива сопілка. І запала над горами гнітюча тиша. І засумували гуцули так, наче хтось відібрав у них душу.

У тяжкій праці і гіркій скорботі минуло літо. Наступила осінь. За нею зима. Наближалось храмове свя-

то Миколи Чудотворця. В його переддень до церкви на вечірню службу з усіх горбів на долину зійшлися люди.

Вони стояли, понуро дивлячись собі під ноги, і ревно молилися. Усі разом про одне і те ж:

Небесний Отче Миколаю,
Твого заступництва благаю:
Щоб завжди у Карпатах грали
Сопілка, скрипка і цимбали.

Миколаєвої ночі в селі ніхто не спав. У кожній гуцульській хаті – і тут, і там – аж до світанку горіли свічки. Люди завмерли в очікуванні дива. І воно сталося...

Вранішню тишу розірвали троїсті музики! Мелодії лилися звідусіль. Кожному здавалося, що грають саме у його дворі, та ніхто не знаходив музик. І лише талановиті брати-Соколи розгадали таємницю чудесної музики.

– То не мої цимбали грають, – сказав старший брат, – то дзвенять сріблясті водоспади.

– І не моя скрипка так жалісно плаче, – промовив середній брат, – а вітер співає у кронах високих смерек.

– Не моєї сопілки чую я голос, – зауважив наймолодший музика, – так звучить джерело, що пробивається з-під землі.

Відтоді у гуцульських селах завжди лунає чарівна музика карпатської природи, даруючи людям життєдайну силу і віру в Миколаєві чудеса.

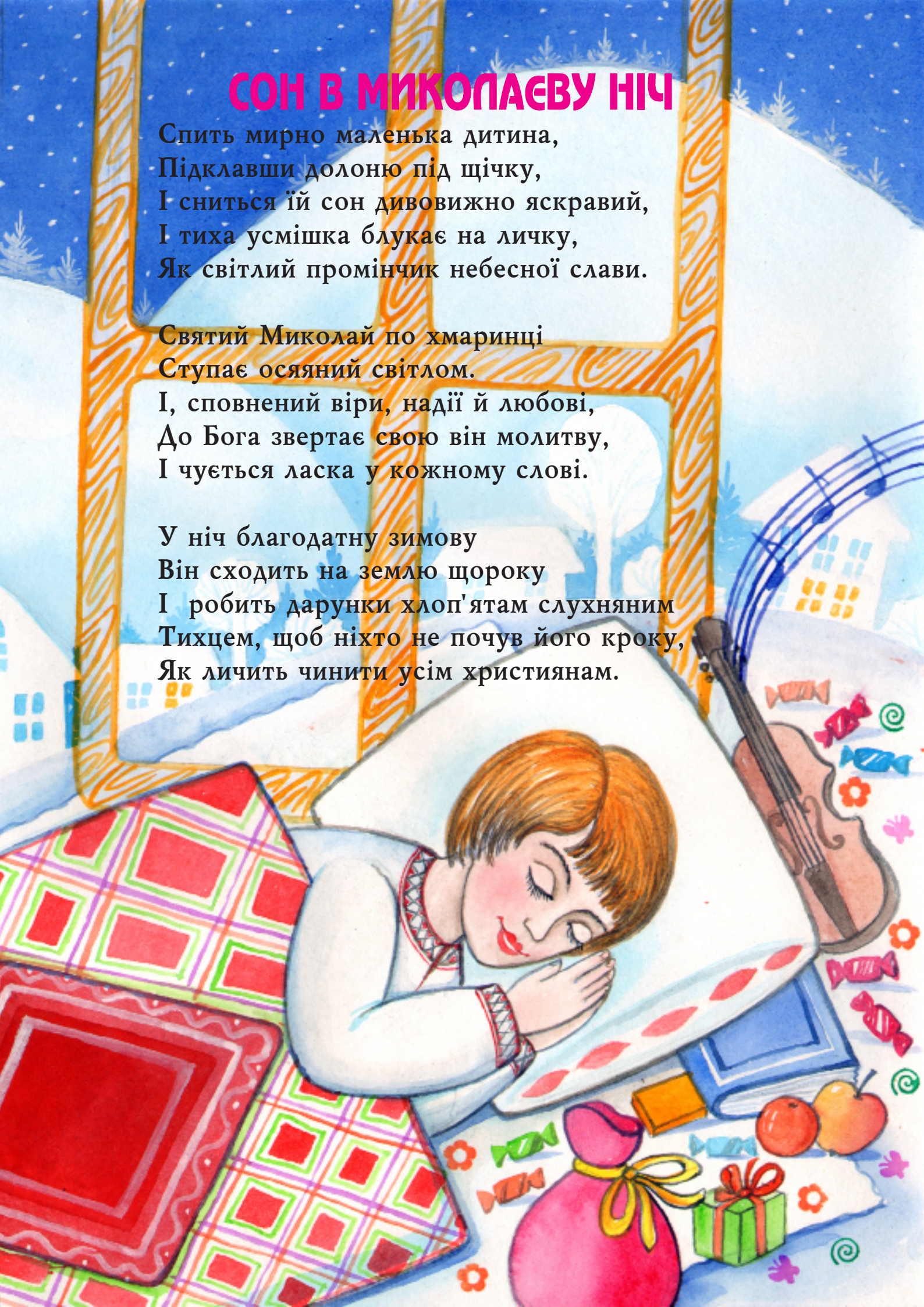
СОН В МИКОЛАЄВУ НІЧ

Спить мирно маленька дитина,
Підклавши долоню під щічку,
І сниться їй сон дивовижно яскравий,
І тиха усмішка блукає на личку,
Як світлий промінчик небесної слави.

Святий Миколай по хмаринці
Ступає осяяний світлом.

І, сповнений віри, надії й любові,
До Бога звертає свою він молитву,
І чується ласка у кожному слові.

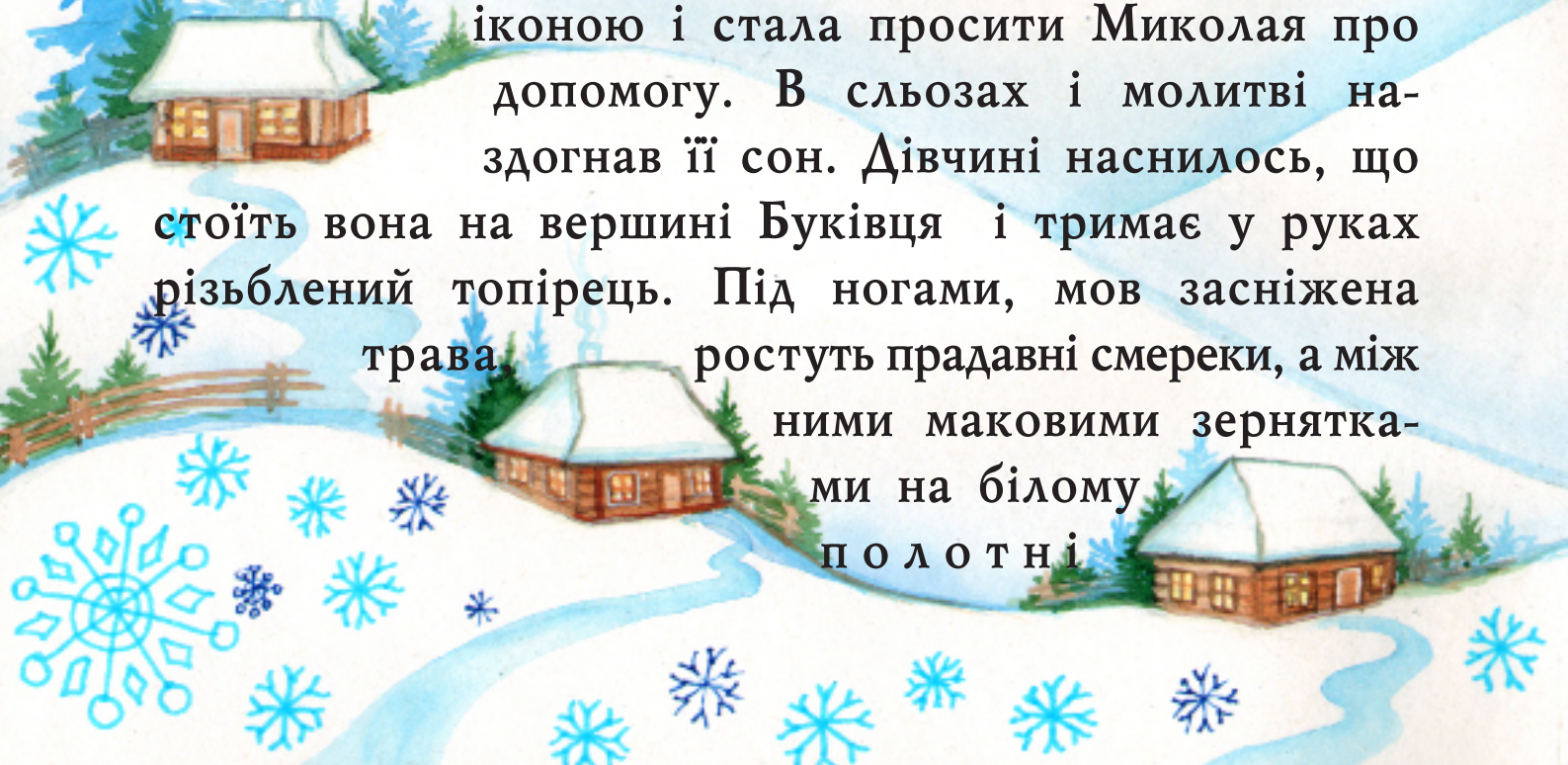
У ніч благодатну зимову
Він сходить на землю щороку
І робить дарунки хлоп'ятам слухняним
Тихцем, щоб ніхто не почув його кроку,
Як личить чинити усім християнам.

Чи то сон чи справжнє диво

Високо в Карпатах, між горами Кичера і Буківець лежить мальовниче село. Багато років тому у ньому жила родина – батьки і двоє діточок. Старшу дочку звали Анничкою, а маленького сина – Миколкою. Вони щиро любилися і завжди дбали один про одного. Коли Анничці прийшов час віддаватися, себто виходити заміж, Миколка дуже плакав, бо не хотів розлучатися з сестрою. Після Спаса відгуляли весілля. І Анничка перебралася до чоловікової господи. Тепер вона жила на іншому краю села, далеко від батьківської хати. Між рідними братом і сестрою пролягла відстань від Кичери до Буківця.

Зимової пори, напередодні свята Миколая, сестра зібралася провідати коханого брата, щоб привітати його з іменинами. Аж раптом у горах випав великий сніг. Ні пройти, ні сannyaми проїхати. Намело по самісінькі вікна. Заплакала Анничка від своєї безпорадності, впала на коліна перед святою іконою і стала просити Миколая про допомогу. В сльозах і молитві на-здогнав її сон. Дівчині наснилось, що стоїть вона на вершині Буківця і тримає у руках різьблений топірець. Під ногами, мов засніжена трава, ростуть прадавні смереки, а між ними маковими зернятками на білому полотні

розсипались людські оселі. Ось і батьківська хата приліпилася до стрімкого схилу Буківця. У ній маленький Миколка чекає на обіцяний сестрою подарунок. Анничка простягнула над селом руку і поклала на ганок топірець для брата. В ту ж мить вона прокинулася і вже не спала до самого ранку, пригадуючи раз у раз дивний сон.

Три тижні потому, на Різдво, завітали в Анниччину хату маленькі колядники. Серед них вона легко впізнала свого любого братчика. Миколка був одягнений у батьківський кожух і тримав в руці — о диво! — той самий різьблений топірець.

Відтоді гуцули переповідають цю історію як свідчення Миколаєвих чудес. А ще кажуть, що в прадавні часи у Карпатах і справді жили люди-велети, що руками торкалися зір і переступали через високі гори.

Співучий посох

Колись давним-давно в одному гуцульському селі трапилося дивна історія, та така дивна, що її пам'ятають до цих пір. Сталася вона на початку зими. А треба сказати, що того року сніг у горах випав дуже рано, тому перед святом Миколи Чудотворця його було вже вище колін. Дівчинка Марійка йшла від вуйкової хати додому, несучи за плечима цілу торбу сушених горіхів. Мати збиралася звечора пекти «миколайчики», отож Марійка поспішала. На небі ясно світили зорі, під ногами виблискував сніг, у торбі шаруділи горіхи – в

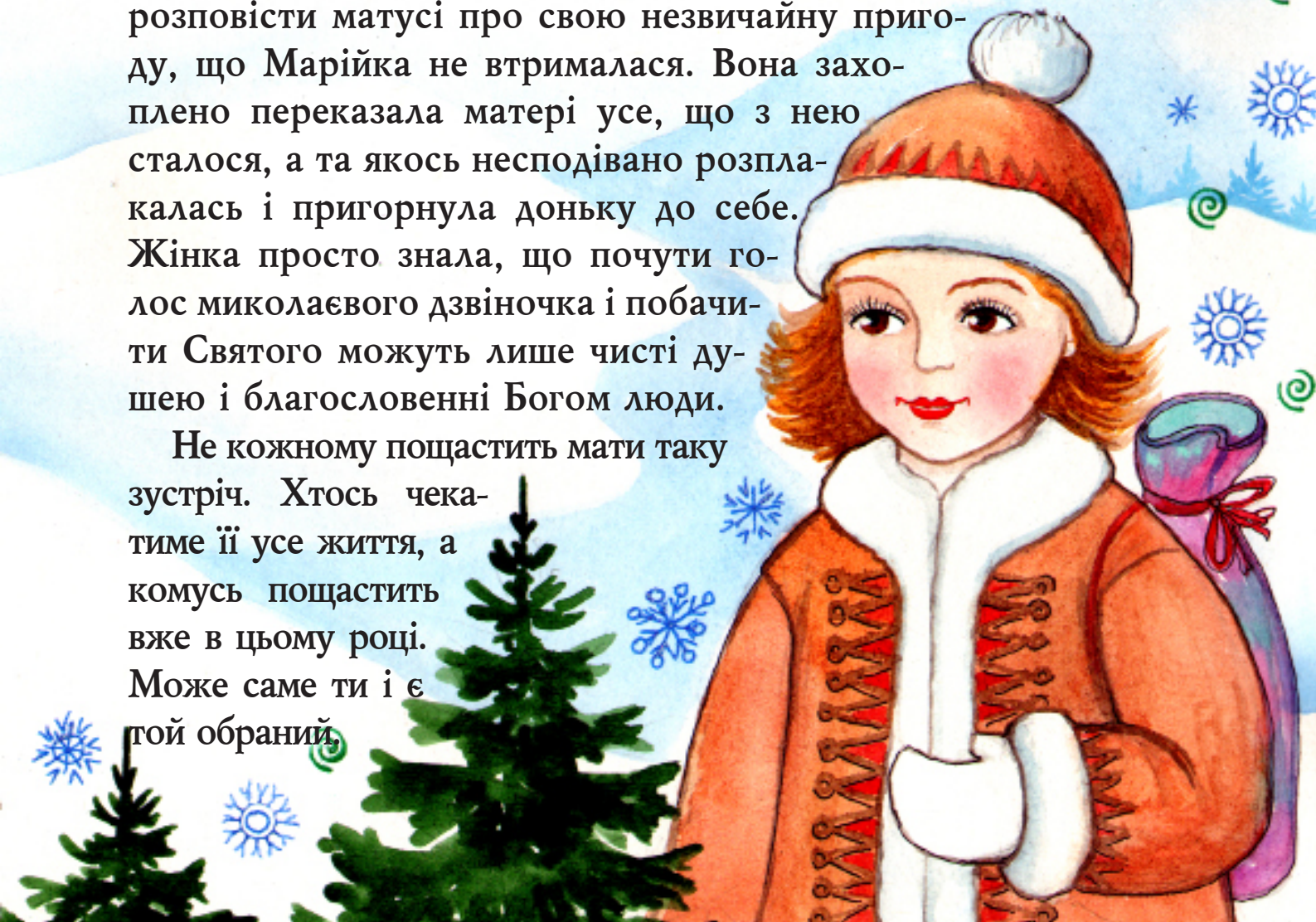
усьому відчувалося швидке настання чудесної Миколаєвої ночі. У дивному передчутті дівчинка зупинилася на півдорозі і завмерла. До неї донісся тихий голос дзвіночка. Таку гарну музику вона чула хіба що на Різдво, та до нього було ще кілька тижнів. Звідки ж лине чарівний мелодзвін? І тут Марійка пригадала бабусину оповідку про Святого Миколая і його співучий посох. Вона озирнулася навкруги і серед засніжених смерек обабіч стежки побачила постать чоловіка. Він був вбраний у довгу небесно-

синю сорочку, розшиту золотом та сріблом. Мав пишну сиву бороду і високу священицьку шапку. Правою рукою спирався на палицю, увінчану хрестом із дзвіночком, а в лівій руці тримав маленьку Біблію. Дівчинка відразу впізнала Миколу Чудотворця. Вона спробувала зробити крок назустріч йому і провалилася в глибокий сніг. В ту ж мить Святий помітив її і став наближатися. Він наче плив над сніговими наметами, підхоплений небесними ангелами, а порівнявшись з Марійкою, зупинився і посміхнувся до неї своїми добрими синіми очима.

Значення Миколаєвої усмішки дівчинка зрозуміла лише згодом, коли добрела до рідної оселі і взялася допомагати матері. Доки та вимішувала тісто для «миколайчиків», Марійка лускала принесені горіхи. Хрусткі зернятка один за одним падали в миску, іноді потрапляючи до рота. Дівчинка вкотре пригадувала події останнього вечора. Перед її очима незримо стояв світлий образ Святого Миколая. Так хотілося розповісти матусі про свою незвичайну пригоду, що Марійка не втрималася. Вона захоплено переказала матері усе, що з нею сталося, а та якось несподівано розплакалась і пригорнула доньку до себе. Жінка просто знала, що почути голос миколаєвого дзвіночка і побачити Святого можуть лише чисті душою і благословенні Богом люди.

Не кожному пощастить мати таку зустріч. Хтось чекатиме її усе життя, а комусь пощастить вже в цьому році. Може саме ти і є той обраний.

МИКОЛАЄВИЙ ДЗВІНОЧОК

Бім-бім-бом! Бім-бім-бом!
Тихо лине над селом.
То дзвіночок Миколая
Свою пісеньку співає.
Хто почує спів чудесний,
В тому дух Різдва воскресне!

Дінь-дінь-дон! Дінь-дінь-дон!
Огортає діток сон,
Щоб вони всі міцно спали
І вночі не підглядали,
Бо Святий не обдарує того,
Хто його пильнує!

Дзень-дзелень! Дзень-дзелень!
Закликає новий день
І наповнює серця
Добрим прикладом Отця.
Милосердя дух витає
Над моїм гуцульським краєм.

Дзінь-дзілінь! Дзінь-дзілінь!
Розбива небесну синь.
Миколаєвий дзвіночок
Має тихий голосочок,
Та його почують всюди
Милосердні добрі люди.

Тож спішіть добро творити
Всі, хто хоче з Богом жити!

Таємничі гості

Жили собі дід та баба. Вже й старі стали, а дітей нема. Сидять на ґанку тай журяться: «Хто нас до смерті догляне?» Почули їх тяжкі зітхання небесні Ангели. Полетіли до святого Миколая, заступника роду людського, просити милості для нещасних стареньких. За рік гуцульське село облетіла радісна звістка – у діда з бабою народився синок Іванко! Вони так зраділи, що запросили на хрестини усю сільську громаду.

Скільки гостей побувало в той день у їхній хаті, не знає ніхто. Щасливі батьки приймали вітання і подарунки до самого вечора. І коли Іванка вже час було вкладати спати, у двері знову постукали. До світлиці зайшли дванадцять вродливих дівчат у білому вбранні. Кожна мовчки підійшла до дитячої колиски і поцілувала малючка в чоло. Лише остання, найвродливіша з усіх сестер, залишилась стояти біля дверей. Таємничі гості зникли так само швидко, як і з'явилися. А дід з бабою ще довго гадали, що б це могло означати?

Минає день за днем, рік за роком. Росте Іванко та й росте... І такий став гарний, що батьки не навіщаються з нього! Одне дуже засмучує стареньких – дуже вже любить їх синок вихвалитися. Бувало попрацює на толоці, догляне сусідську дівчинку, поприбирає у церкві чи зробить якусь іншу добру справу і одразу ж сповіщає про це усе село, щоб всі йому дякували і без упину хвалили.

А як підріс хлопчина і перетворився на парубка, то односельці стали називати його Іванославом і говорили за спиною: «Не така справа, як гучна слава». Знову зажурилися дід та баба: «Хто наставить нашого синочка на шлях істини?» Почули їх тяжкі

зітхання небесні Ангели і знову поспішили за допомогою до Святого Миколая.

Вже вечоріло, коли до хати тихо постукали. Дід з бабою лежали на печі, вигріваючи старі кісточки, тому двері несподіваним гостям відчинив Іванко. До світлиці зайшли дванадцять вродливих дівчат у білому вбранні. Парубок хотів було похвалитися перед ними своєю гостинністю і запросити до столу, аж тут найвродливішу і найскромнішу з гостей підвели до нього під білі рученьки. Дівчина поцілувала Іванка і той вперше у житті зашарівся. А доки приходив до тями, таємничі гості зникли.

Відтоді ніхто у селі не бачив Іванослава. Натомість з'явився тихий і скромний парубок на ім'я Іванко.

Люди кажуть, що ті сестри - то дванадцять християнських чеснот, які прислав до новонародженого Святий Миколай. Найдостойніша з них – Скромність, посоромилася поцілувати маленького Іванка, тому і виріс він таким хвальком.

Дивний звичай тримати двері відчиненими у день хрестин існує в цьому гуцульському селі дотепер.

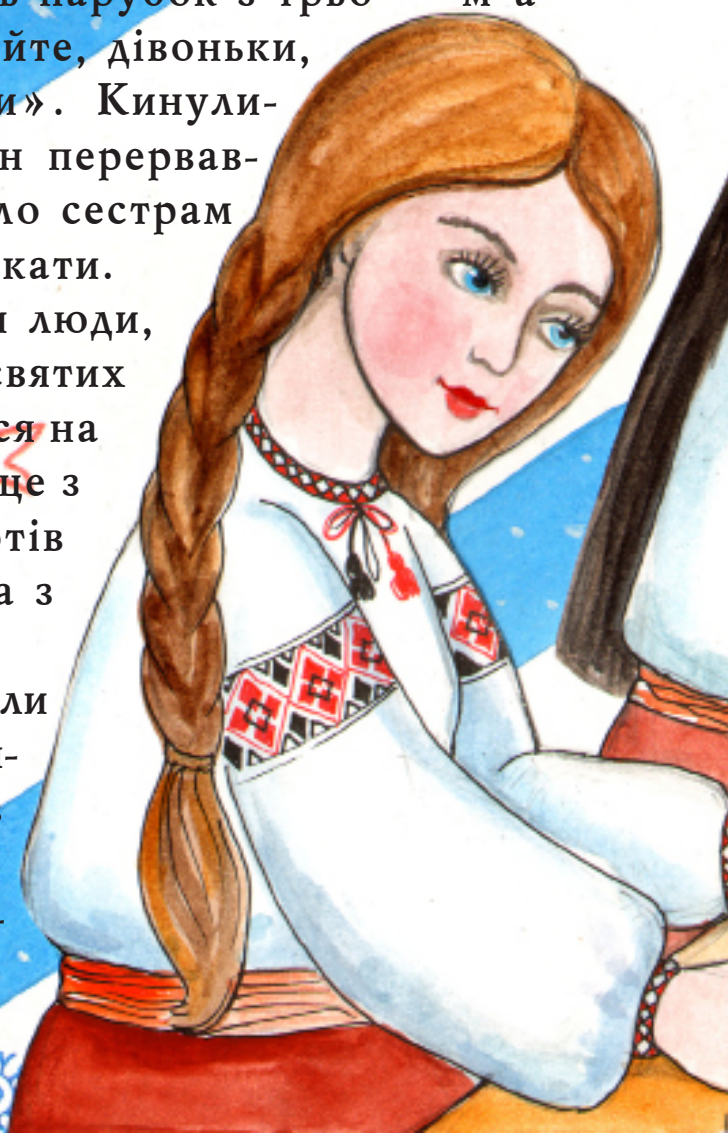
Микола Єва наука

Жили собі в одному гуцульському селі три сестри. Вже час їм виходити заміж, а ніхто не бере. Не приходить до дівчат їхнє жіноче щастя. Пожурилися сестри, поплакали, а далі за порадою

матері заходилися вишивати образ Миколи Чудотворця. Як довго працювали вони над вишивкою – невідомо, та по її завершенні наснився сестрам один і той же сон. Начебто стоять вони перед церковною брамою. Навколо ні душі. Тихо. Лиш чути спів ангельського хору. Коли-то брама відчиняється, виходить парубок з трьома рушниками та й каже: «Вибирайте, дівоньки, кому який рушник до вподоби». Кинулися дівчата до нього – і тут сон перервався. Дивне нічне видіння віщувало сестрам скоре сватання, і вони стали чекати.

Саме тоді у їхнє село зайшли люди, що прямували на прощу до святих місць. Один із прочан попросився на нічліг до хати сестер. І сталося це з волі Святого Миколая, який хотів побачити, як поведуться дівчата з непроханим гостем.

Молоді господині радо зустріли подорожнього, але кожна приймала його по-своєму. Старша з дівчат смачно нагодувала прочанина, середня – одягла свого го-

стя в чисту сорочку, а найменша сестра розпитала його про життєві скорботи і довго молилася перед вишитою власноруч іконою.

Вранці гість розпрощався й попрямував далі. А дівчата вже за тиждень зустрічали сватів. Старшу посватав заможний газда, середню віддали за вродливого лайдаку, а руку молодшої сестри попросив найдобріший у селі хлопець. Отож кожна з дівчат отримала від Святого Миколая саме такого чоловіка, на якого заслуговувала: котра поділилась з гостем їжею, отримала родинний достаток, котра його причепурила має вродливого чоловіка, а та, що поділилась з ним душевним теплом, житиме довіку в любові та злагоді. Бо що ти віддаєш людям, те і отримуєш собі в нагороду. Ось таку науку від Святого Миколая отримали сестри і тепер передають її своїм дітям, онукам і правнукам.

Миколайчики

Десь-не-десь, вгуцульськiм краї жила багатодiтна родина, що мала стiльки дiточок, як на небi зiрочок. Хоч i не було у хатi вдосталь хлiба, проте в нiй усiм вистачало батькiвськoї турботи й материнськoї ласки. Старшi дiти допомагали батькам вести господарку, а середульшi – доглядали за найменшими. Так вони разом долали життєвi труднощi i незгоди, багато працювали i дякували Богу за родинне щастя.

Одного року у Карпатах трапилося дуже дощове лiто. Усi покоси зогнили, i не було чим годувати маржинку. Тай на городi не фист вродило. Тож вистачило харчiв родинi лишень до першого снiгу.

Чорний хлiб i печена бараболя – все, чим могли почастувати батьки своїх коханих дiтей у Миколаєве свято. Материнське серце стискалося вiд жалю, i по щоках текли горючi сльози.

Коли

напівголодні діти поснули, мати заходилася ліпити з чорного хліба маленьких гуцуликів, потім посолодила їх узваром із сушених яблук і поклала на піч підсихати. Тепер у її діточок теж будуть гостинці від Святого Миколая.

Ранок видався напрочуд сонячним і святковим. У хаті стояв радісний дитячий лемент. Щасливі діти наввипередки показували батькам Миколаєві подарунки. Та це були не хлібні забавки, виліплені уночі, а великі медові коржі, притрушені маком і меленими горіхами! В ту годину зійшла на бідне селянське обійстя Божа благодать.

На згадку про чудесні Миколаєві гостинці щороку до свята Миколи Чудотворця у гуцульських родинах випікають солодкі «миколайчики», пряники, що за формою нагадують постать Святого. Їх дарують насамперед знедоленим дітям на знак своєї доброї волі і милосердя.

A colorful illustration of a young girl with brown hair sleeping peacefully in a bed. She is wearing a light blue long-sleeved shirt and has her hands clasped near her face. The bed has a white pillow and a red square pillow with a white border. A stack of books is on the bedside table. On the floor next to the bed, a grey cat is curled up and sleeping next to a small white bag with a red bow. The background is decorated with orange and green floral patterns.

Одним - подарунки, а другим - різочки

В одній сільській родині росли два сини. Наказав їм батько в переддень Миколаєвого свята при-
брати з двору сніг, щоб Святий з подарун-
ками міг легко дістатися до їхньої оселі.

Взяли брати лопати, березові віники
й пішли виконувати батьківський
наказ. Спочатку їм було дуже весе-
ло. Хлопці сміялися, штовхали один од-
ного в сніг, навіть кілька разів з'їхали з гор-
бочка. А вдосталь награвшись, взялися до справи.
Один лопатою відкидає сніг, інший йде слідом за ним і
розчищає подвір'я віником. Згодом братам стало зда-
ватися, що сніг якимось дивним чином все прибуває і
прибуває. На небі – ні хмаринки, з неба – ні сніжинки,
а кучугури, скільки хлопці їх не розтягують, залиша-
ються стояти посеред двору. «Чортівня якась!» – ви-
лаявся один з братів, осідлав віника і давай на ньому
гасати, аж доки той не розсипався на окремі прутики.
«Миколаєве чудо!» – сказав другий, перехрестився і

заходився працювати ще завзятіше.

Коли надворі зовсім стемніло, батько покликав синів до хати. Повечерявши і склавши молитву Богу, усі послули. На ранок брати знайшли під своїми подушками дивні подарунки: у одного – лише кілька різочок, а в другого – солодкий «миколайчик» і молитвослов. Різочки, що дуже нагадували прутики з розсипаного віника, дісталися брату-непослуху, як докір за його пустощі і лихослів'я. Тоді як богослухняного і працелюбного брата Микола Чудотворець нагородив посправжньому. Батько розсудив, що кожен з його синів отримав саме те, на що заслуговує, і дякував Святому за його мудрі дари.

Люди до сих пір сперечаються, хто кладе під подушки нечемним дітям різочки. Одні гадають, що то бісові підступи, які беруть початок з історії про двох братів. Інші вважають, що таким чином батьки нагадують своїм дітям про неминучість покарання за непослух. Одне не викликає жодних сумнівів: різочка під подушкою – це застережний знак для християнської душі. Той, хто одержав різочку, має замислитись над своїм життям, щиро покаятися у гріхах і не чинити більше злого. А Ви, бува, не заслужили на різочку?

В МАЄТКУ МИКОЛАЯ

В маєтку Миколая я гостював сьогодні,
Солодкий «миколайчик» лежить в моїй долоні.
Святий щоденно дбає, щоб ми були щасливі,
Щоб вірили у Бога й молилися щосили.

Дорослі і малеча молитву промовляють,
У доброго Святого заступництва благають.
Усі чекають дива і він його дарує,
В передріздвяну пору Україною мандрує.

Яскравий білий вогник над свічечкою сяє,
Микола Чудотворець усіх благословляє
Робити добрі справи з відкритою душею,
Щоб радість розлилася над рідною землею!

Розмалюй

